

Lokal handlingsplan 2020-2021

LÆRINGSMIJLØ

BERGELAND
VIDEREGÅENDE SKOLE

Handlingsplan for forebygging, mistanke om og bruk av rusmidler

Versjon 1

Godkjent av:	Rektor	Gyldig fra – til:	01.08.2020 – 01.08.2021
Dokumentansvarlig:	Jan Mortensen Aasen		
Grunnlagsdokument:	<p>Dokumentet tar utgangspunkt i systemdokumentet:</p> <p>Retningslinjer for forebygging, mistanke om og bruk av rusmidler</p> <p>i Rammeverk for opplæring,</p> <p>Rogaland fylkeskommune, www.rogfk.no</p> <p>og inneholder beskrivelse og prosedyrer for skolens arbeid i forbindelse med forebygging, mistanke om og bruk av rusmidler.</p> <p>Til slutt inneholder dokumentet plan for rusforebyggende arbeid inneværende skoleår.</p>		

Innledning

Bruk, besittelse og salg av ulovlige rusmidler er straffbart.¹ Bruk av ulovlige rusmidler er et samfunnsproblem. Det samme er problematisk bruk av lovlige rusmidler. Å få bukt med dette problemet krever innsats fra flere aktører, deriblant skolen.

Når en elev starter på videregående skole er eleven gammel nok til at han eller hun mest sannsynlig enten allerede har prøvd, eller snarlig vil prøve, et eller flere rusmidler. For flere elever er regelmessig bruk av rusmidler vanlig, og for noen elever har rusmiddelbruken blitt problematisk. På noen skoler oppstår det grupperinger på skolen hvor rusmidler brukes og selges i skoletiden.

De videregående skolene i Rogaland fylkeskommune vil være en samfunnsaktør som bidrar i arbeidet med å forebygge problematisk rusmiddelbruk. Dette dokumentet inneholder retningslinjer for det forebyggende arbeidet som skal gjøres på skolene og retningslinjer for hvordan de som arbeider på skolene skal håndtere situasjoner hvor det er mistanke om at en elev er ruset i skoletiden.

Skolene er pålagt å følge retningslinjene i dette dokumentet, men oppfordres til å videreutvikle prosedyrene slik at de blir best mulig tilpasset situasjonen på den enkelte skolen.

Pedagogisk forankring

«Vi tror du kan gjøre noe annet i morgen enn det du gjorde i dag. Du har alltid et valg!»

Bergeland har et felles pedagogisk grunnlag inspirert av Konsekvenspedagogikken. Dette innebærer at vi møter elevene ut ifra en felles holdning der vi ser på elevene som unge voksne som har frihet og ansvar for det de velger å gjøre. Vi vil møte eleven med likeverd og respekt og ha fokus på elevens fremtidige muligheter.

Skolen har fokus på utvikling av sosial handlingskompetanse, og vi tror dette er viktig også i den faglige læringen og for å bygge et godt læringsmiljø. Gjennom veiledningssamtaler vil vi hjelpe elevene å reflektere over sine egne valg slik at hun kan komme fram til hva hun skal gjøre videre. Veiledningssamtalene har ofte utgangspunkt i en konkret situasjon der eleven har handlet utenfor gjeldende normer. Selve "normbruddet" er utgangspunktet for den sosiale læringen. Vi anerkjenner elevens valg, samtidig som vi også har klare og høye forventninger til skolens elever.

www.bergeland.vgs.no

---

¹ Se legemiddeloven §§ 24 og 31, samt straffeloven kapittel 23.

Del 1: Retningslinjer for forebygging av ulovlig og/eller problematisk bruk av rusmidler

1.1 Formål

Formålet med det forebyggende arbeidet er å øke bevisstheten rundt ulovlig og/eller problematisk bruk av rusmidler blant elevene på skolen, avdekke slik bruk, og gjennom dette kunne bidra med å hjelpe elevene det gjelder å slutte med denne bruken.

1.2 Skolens arbeid med forebygging

Organiseringen og driften av virksomheten skal gjøres på en slik måte at forebygging av ulovlig og/eller problematisk bruk av rusmidler står sentralt.

I det forebyggende arbeidet er det svært viktig at de ulike ansatte sine roller er tydelig definert – spesielt gjelder dette kontaktlærere, sosial-pedagogisk rådgiver og andre personer skolen anser at har nøkkelroller. God klasseledelse og faste prosedyrer for kontakt med foresatte vil også stå sentralt.

REKTOR SITT ANSVAR:

OPPGAVE	NÅR?	STØTTESPILLERE
Sikre at skolen bruker fylket sine retningslinjer, og ved behov videreutvikle egne prosedyrer/ handlingsplaner på skolen	Årlig – ved skolestart, og umiddelbart ved endringer i prosedyrer	Avdelingsledere og rådgivere
Informere ansatte om skolens retningslinjer og prosedyrer	Årlig – ved skolestart, og umiddelbart ved endringer i prosedyrer	Avdelingsledere, rådgivere, Kjentmann*, Politiet, Skolehelse-tjenesten

* To av skolens ansatte har fullført Kjentmannopplæring høsten 2020.

AVDELINGSLEDER SITT ANSVAR:

OPPGAVE	NÅR?	STØTTESPILLERE
Gjennomføre aktuelle forebyggende tiltak. Se eksempler på tiltak her og plan for skolens arbeid for innværende skoleår i slutten av dette dokumentet.	Gjennom hele skoleåret	Rådgivere Kjentmann AMU Politiet Skolehelsetjenesten

KONTAKTLÆRER SITT ANSVAR:

OPPGAVE	NÅR?	STØTTESPILLERE
Tydelig klasseledelse	Gjennom hele skoleåret	Avdelingsleder, rådgivere
Ta opp rus som tema i elevsamtalen	Ved gjennomføring av elevsamtaler	Avdelingsleder, rådgivere

1.3 Støttespillere skolen kan benytte seg av

STØTTESPILLERE	HVA KAN DE BIDRA MED?	KONTAKTINFORMASJON
Politiet	Bidra i forebyggende arbeid Avklare mistanke om ruspåvirket elev i skoletiden Ruskontrakt	Skolens politikontakt eller på tlf. 02800
Konfliktrådet	Mekling mellom elever ved behov	https://www.konfliktraadet.no/soervest.311374.no.html
MOT	Kompetanseheving for de ansatte, samt ulike type programmer	https://www.mot.no/
Norsk Narkotikapolitiforening (ideell organisasjon)	Kompetanseheving for de ansatte	https://nnpf.no/
KORUS - Kjentmann	Kompetanseheving for de ansatte	http://www.korusstavanger.no/tidliginnsats/kjentmann

Del 2: Håndtering av situasjoner hvor man mistenker eller vet at en elev er ruset i skoletiden

2.1 Formål

Formålet med denne prosedyren er at ansatte på skolen vet hva de skal gjøre i en situasjon hvor de mistenker eller vet at en elev er ruset i skoletiden. Dette skaper trygghet og forutsigbarhet i en situasjon som kan være vanskelig å stå i både for den ansatte og eleven.

2.2 Virkeområde

Prosedyren gjelder i situasjoner der det er mistanke om eller bekreftet at en eller flere elever er påvirket av rusmidler i skoletiden.

2.3 Kjennetegn og symptomer på rus

Se [her](#) for en liste over tegn og symptomer som kan tilsi at en elev er påvirket av rusmidler eller over tid har misbrukt rusmidler.

Det er viktig å huske på at flere av disse tegnene også kan indikere andre ting enn rusmiddelbruk. For å komme til riktig konklusjon er det viktig å kartlegge om det også er andre tilstander/sykdommer eller sosiale forhold hos eleven som kan gi tilsvarende symptomer.

2.4 Rustesting

Rustesting er et inngrep i elevens autonomi, og kan ikke gjennomføres uten samtykke fra eleven det gjelder. Dersom eleven er under 18 år, må også elevens foreldre samtykke til rustesting. Samtykke fra både elev og foreldre må foreligge skriftlig – se [mal for samtykke til at skolen tester eleven](#) eller [mal til samtykke til at skolen får tilgang til elevens testresultat](#).

Rustesting bør ideelt skje på skolen. På den måten kan testing skje umiddelbart, og eleven vil miste minimalt med opplæring. Skolehelsetjenesten eller politiet kan være aktuelle samarbeidspartnere for å få til slik testing. Testing hos fastlegen kan også være et alternativ. Hver enkelt skole må ta stilling til hva som er mulig å få til.

Skolens vurdering av situasjonen

Uavhengig av om eleven vil teste seg eller ikke må skolen ta stilling til om det er forsvarlig at eleven deltar i ordinær undervisning. (Typetilfelle er verksteder hvor det kan oppstå potensielt farlige situasjoner.)

Skolens vurdering må gjøre rede for hvorfor eleven nektes adgang til ordinær undervisning, og forklare hva slags alternativ undervisning som tilbys. Dersom eleven velger å teste seg, og har positiv test, har skolen mulighet til å bruke reaksjoner i [fylkeskommunens ordensreglement](#).

Vurderingen må lagres i Elements

Skolen må lagre vurderingen i Sikker Sone i Elements, men tilgangskoden ES. Dette skyldes at skolens mistanke eller kjennskap til at eleven bruker rusmidler er sensitive opplysninger.

At skolens vurdering blir lagret er også viktig med tanke på elevens rettsikkerhet – skolen må i ettertid kunne dokumentere hvorfor eleven ikke har fått tilgang på ordinær undervisning. Det er imidlertid viktig at skolen ikke legger ved overskuddsinformasjon i denne vurderingen – det er tilstrekkelig at skolen dokumenterer hvorfor den tror/vet at eleven er ruspåvirket, og hvorfor skolen mener det er uforsvarlig at eleven mottar ordinær opplæring.

Vurderingen arkiveres med hjemmel i riksarkivarens forskrift § 7-28 (4) bokstav h.

Oppbevaring av tester og testresultater

Dersom en elev frivillig tester seg for ruspåvirkning er det svært viktig at både testen og testresultatene oppbevares på riktig måte. Dersom det er skolen selv som gjennomfører testing har skolen ansvaret for dette.

Selve testen skal destrueres umiddelbart etter avlest testresultat.

Testresultatet (uavhengig av om skolen gjennomfører testen selv eller om eleven har samtykket til at skolen får tilgang til resultatet) inngår i skolens vurdering av om det er forsvarlig at eleven mottar ordinær opplæring, og lagres derav i Elements (som beskrevet over).

Tilgangsstyring i Elements

Det er rektor på den enkelte skole som bestemmer hvilke ansatte som har tilgang til kode ES i Elements. Det er derfor rektor sitt ansvar å sikre at det kun er de ansatte på skolen som har et behov for å se vurderingene som gjøres for de enkelte elevene som har denne tilgangen.

2.5 Tiltak skolen kan tilby elever som trenger hjelp til å håndtere ulovlig eller problematisk bruk av rusmidler

Å hjelpe elever som har et problematisk forhold til bruk av lovlige eller ulovlige rusmidler kan være svært krevende, og er ikke en jobb skolen kan gjøre alene. Det beste er om det er mulig å få til et godt samarbeid mellom elev, foresatte og skolen. I mange tilfeller er det i tillegg nødvendig å koble på andre eksterne aktører, som f.eks. helsepersonell eller politi.

Skolene har erfaringsmessig vist til [disse tiltakene](#) som nyttige for elever som har utfordringer knyttet til rus. Det oppfordres til at skolene deler med hverandre i dette arbeidet fremover.

2.6 Prosedyre

ALLE ANSATTE som mistenker eller oppdager at en elev er påvirket av rusmidler sitt ansvar:

OPPGAVE	NÅR?	DOKUMENTASJON	STØTTESPILLERE
Melde fra til elevens kontaktlærer, rådgiver og avdelingsleder	Umiddelbart	Kan gjøres muntlig	Rådgivere Skolens ledelse

KONTAKTLÆRER SITT ANSVAR VED MISTANKE:

OPPGAVE	NÅR?	DOKUMENTASJON	STØTTESPILLERE
<p>Gjennomfører samtale med eleven for å kartlegge situasjonen</p> <p>Tilbyr eleven å bli satt i kontakt med rådgiver</p> <p>Informerer eleven om at skolen vil kontakte foresatte (dersom eleven er under 18 år). Er eleven over 18 år må eleven samtykke til at foresatte kontaktes.</p>	Samme dag, eventuelt påfølgende virkedag	<p>Kontaktlærer skriver notat fra samtalen med eleven.</p> <p>Husk å få med hvorvidt eleven ønsker å bli satt i kontakt med rådgiver eller ikke, og at eleven ble informert om at foresatte vil bli varslet (eventuelt at eleven samtykket til dette)</p> <p>Notatet lagres i Elements (avdelingsleder)</p>	Avdelingsleder Rådgivere Kjentmann Rektor
Kontakter foresatte når eleven er under 18 år. Dersom eleven er over 18 år, kontaktes foresatte hvis eleven samtykker til dette.	Samme dag, eventuelt påfølgende virkedag		Avdelingsleder Rådgivere Rektor
Kontakter avdelingsleder	Samme dag, eventuelt påfølgende virkedag		
Vurdere om det foreligger opplysningsplikt til barnevernstjenesten, se opplæringsloven § 15-3 andre ledd			Avdelingsleder Rådgivere Rektor

AVDELINGSLEDER SITT ANSVAR VED MISTANKE:

OPPGAVE	NÅR?	DOKUMENTASJON	STØTTSPILLERE
<p>Prøver å få til en frivillig avtale med eleven om rustesting</p> <p>Hvis eleven er umyndig skal en eventuell avtale signeres både av elev og foresatte</p> <p>Hvis eleven er myndig: Be om samtykke til å informere foresatte om testingen</p>	Samme dag/ påfølgende virkedager	Samtykke til rustesting må skje skriftlig både for umyndige og myndige elever. Se mal for samtykke til at skolen tester eleven eller mal til samtykke til at skolen får tilgang til elevens testresultat .	Kontaktlærer Rådgivere Miljøarbeider Helsesykepleier Politiet Fastlege
Følge opp elever som har inngått avtale	Kontinuerlig	Notat i Elements	Kontaktlærer Rådgivere Kjentmann Miljøarbeider Helsesykepleier Politiet Fastlege Lokalt innsatsteam
Vurdere om det foreligger opplysningsplikt til barnevernstjenesten, se opplæringsloven § 15-3 andre ledd			

AVDELINGSLEDER SITT ANSVAR VED STERK MISTANKE:

De samme oppgavene som ved mistanke, og i tillegg:

OPPGAVE	NÅR?	DOKUMENTASJON	STØTTESPILLERE
<p>Eleven gis ikke tilgang til verksteder eller aktiviteter der eleven kan være til skade for seg selv eller andre. I disse timene gis eleven alternativ undervisning.</p> <p>Tilgang gis når skolen mener det er forsvarlig, eller når eleven kan dokumentere at han/hun ikke er ruspåvirket.</p>	Umiddelbart	Notat i Elements	Kontaktlærer Rådgivere Miljøarbeider Helsesykepleier Politiet Fastlege Lokalt innsatsteam

REKTOR SITT ANSVAR VED BEKREFTET MISTANKE:

De samme oppgavene som avdelingsleder har ved mistanke og sterk mistanke, og i tillegg:

OPPGAVE	NÅR?	DOKUMENTASJON	STØTTESPILLERE
Kontakte politiet, vurdere anmeldelse i samråd med de	Samme dag/ påfølgende dager		Politiet
Vurdere andre umiddelbare tiltak – f.eks. sanksjoner etter ordensreglementet, ruskontrakt, eller andre hjelpetiltak.	Samme dag/ påfølgende dager	Noen sanksjoner i ordensreglementet krever enkeltvedtak. Se ordensreglementet for saksbehandlingsregler.	Rådgivere Avdelingsleder Helsesykepleier Lokalt innsatsteam Barnevernet Politiet

REKTOR SITT ANSVAR VED ALVORLIGE SAKER:

Med alvorlige saker menes f.eks. mistanke eller kunnskap om salg på skolen, saker som har medført skade på elev eller ansatte eller mediesaker.

OPPGAVE	NÅR?	DOKUMENTASJON	STØTTESPILLERE
Kontakte politiet	Samme dag eller påfølgende dager		Politiet
Informere fylkesdirektøren	Samme dag/ påfølgende dag		Rådgivere Ledergruppe Verneombud Fylkesdirektøren Fylkesadvokaten Kommunikasjonsavdelingen
Evaluere håndteringen av saken sammen med støttespillerne	Så fort som mulig		Rådgivere Ledergruppe Verneombud Fylkesdirektøren Fylkesadvokaten Kommunikasjonsavdelingen

Kjentmann

Skolen har to ansatte som har gjennomgått Kjentmannopplæring i regi av KORUS: <http://www.korusstavanger.no/tidliginnsats/kjentmann>. Kjentmann er en viktig ressurs og støttespiller i skolens arbeid med forebygging og oppfølging av rusproblematikk hos enkeltelever og i elevmiljøet. Kjentmann vil kunne være med å skape forståelse, åpenhet og trygghet i skolens møte med elever som en tror kan ha et rusproblem.

I det rusforebyggende arbeidet vil Kjentmann kunne bidra med:

- Oppdatert informasjon og kunnskap fra rusfeltet
- Råd for hvordan kontaktlærer kan ta opp rus som tema i elevsamtaler og i klassen

I skolens arbeid med oppfølging av elever en tror eller vet har et rusproblem:

- Bidra til god kartlegging og forståelse av situasjonen
- Gi kvalifiserte råd for hvordan skolen kan komme eleven i møte
- Bidra til at eleven kan få hjelp og unngå å falle ut av opplæringen og skolemiljøet
- Være en støttespiller for eleven

Plan for rusforebyggende og oppfølgende arbeid skoleåret 2020/2021

- Skolens handlingsplan for rusarbeidet gjøres kjent for alle ansatte og presenteres også i foreldremøtet, sammen med handlingsplanene for læringsmiljø og psykisk helse.
- Rus tas opp som tema i utvidet ressursteam, der sosped-rådgiver, Kjentmann, ledelse og helsesykepleier deltar.
- Kjentmann besøker lærerteamene og gir oppdatert informasjon om rus og råd om hva lærerne kan gjøre i møte med elever en vet eller tror kan ha et rusproblem.
- Samarbeid med elevrådet om holdningsskapende arbeid.
- Opplysnings- og holdningsskapende arbeid i klassene. Kjentmann bidrar.
- Elevsamtalen – kontaktlærer tar opp spørsmål om rus.
- Dialogmøte med VG3-elever/russen og skolens ledelse.